

Prevenција: Neću biti ROBoT

Provoditelj: Humanitarna organizacija Zajednica Susret

Godina provedbe: 2024

Kratki opis programa

Neću biti ROBoT“ projekt je usmjeren na prevenciju elektroničkog nasilja nad i među djecom i mladima te prevenciju ovisnosti o računalima i Internetu među mladima. Kroz analizu problema jasno je vidljiva potreba za ovakvom vrstom projekta te razlogom uključivanja ciljanih skupina (učenici, stručni suradnici, roditelji, građani). Kroz projektne aktivnosti stručni suradnici biti će informirani i upoznati s rizičnim faktorima koji utječu na pojavnost elektroničkog nasilja te ovisnosti o ekranima, ali i o zaštitnim faktorima kojima se navedene fenomeni mogu prevenirati. Roditelje će se također upoznati s temom i načinima kojima oni mogu doprinjeti smanjenu elektroničkog nasilja, ali i zaštititi djecu od prekomjernog korištenja tehnologije. Učenici će se jačati kroz razvijanje komunikacijskih i životnih vještina te će se dublje uputiti u problematiku kroz pripremu debate kojom će svojim kolegama predstaviti i pozitivne i negativne strane društvenih mreža

Sažetak programa

„Neću biti ROBoT“ projekt je usmjeren prevenciji nasilja nad i među djecom i mladima kao i prevenciji prekomjernog korištenja društvenih mreža i računala općenito.

1. Županije provedbe

Brodsko-posavska

2. Datum početka i završetka programa

Datum početka: 01.09.2023

Datum završetka: 31.08.2024.

3. Ostvaruje li program formalno partnerstvo u zajednici

da

4. Ako da, s kim (suradnik u provedbi)

Dom za ovisnike ZAJEDNICA SUSRET

5. Dosadašnja iskustva udruge/institucije u provođenju istog ili sličnih programa

Mjesto provedbe programa: Brodsko-posavska županija

Godina u kojoj se program provodio: 2023

Broj obuhvaćenih korisnika: 124

6. Je li program originalno autorsko djelo nositelja ili je preuzet za korištenje uz dozvole autora

Izvor programa: Originalni program

Originalni naziv programa na jeziku s kojeg je preuzet:

7. Razina preventivnih intervencija

Univerzalna

8. Okruženje na koje je program primarno usmjeren

Obitelj

9. Rizični i zaštitni čimbenici na koje program cilja

Rizični čimbenici: - nestrukturirano provođenje slobodnog vremena

- utjecaj vršnjaka
- neinformiranost o štetnim utjecajima prekomjernog korištenja interneta, računala
- školski neuspjeh
- disciplinarni problemi
- nedostatak predanosti školi

Zaštitni čimbenici: - razumijevanje štetnih utjecaja prekomjernog korištenja interneta, računala

- strukturirano provođenje slobodnog vremena
- akademski uspjeh
- poticajna okolina
- razumijevanje od strane odraslih (roditelji, učitelji)

10. Procjena potreba

Način provedbe: Današnja djeca i mladi čine „digitalnu generaciju“- odrastaju u društvu zaslona televizora, računala, tableta i mobilnih telefona. Dok su se prijašnje generacije koristile novim tehnologijama u svoje slobodno vrijeme ili za obavljanje različitih zadataka, ova ih generacija upotrebljava svakodnevno kao način života (Mandarić, 2012).

Djeca i mladi u velikom su riziku da ih prekomjerna upotreba ovog medija odvede u socijalnu izolaciju, što je dobra podloga za stvaranje ovisnosti (Robotić, 2015).

Internet neupitno ima mnogo pozitivnih strana. Omogućava edukaciju, komunikaciju i zabavu - sve u isto vrijeme. Preko njega moguće je upoznati druge ljude i kulture, kupovati, informirati se o temama koja nas zanimaju i razmjenjivati iskustva s drugima. Popis mogućnosti koje nudi internet velik je i stalno raste. Ipak, ono na što treba obratiti posebnu pažnju su opasnosti koje vrebaju na internetu. Jedna od najčešćih je zlostavljanje djece putem interneta (najčešće od druge djece, tzv.cyberbullying) i izlaganje seksualnim ili nasilnim sadržajima. Tu su i opasnosti pristupa neprimjerenim sadržajima za djecu (materijali koji potiču diskriminaciju i mržnju, nasilne scene, poticanje na uživanje droge i dr.), ali i stranice koje ne štite privatnost djece i gdje djeca mogu objaviti važne ili osobne podatke te biti izložena krađi identiteta i zloupotrebi osobnih podataka, a tu je i opasnost od virusa i hakera. Svakako je jedan od rizika i pretjerana izoliranost djeteta zbog dugotrajnog korištenja internetom, koja može voditi u ovisnost o internetu (Robotić, 2015 prema Aftab, 2003).

Za razliku od dijagnoze ovisnosti o psihoaktivnim tvarima, dijagnoza ovisnosti o internetu znatno je složenija, s obzirom na to da je, za razliku od alkohola i droga, internet dio našeg svakodnevnog života te je samim time znakove ovisnosti lakše sakriti i opravdati (Robotić 2015, prema Young, Nabuco de Abreu, 2011). Ipak, ovisnost o internetu pokazuje slična obilježja kao i ovisnost o kockanju i psihoaktivnim tvarima: jaku želju za stalnim korištenjem, povišenu toleranciju, psihičku ovisnost, štetno djelovanje na osobu, obitelj i društvo, smanjenu učinkovitost u školi ili na fakultetu, a u slučaju prekida korištenja izvorom ovisnosti javljaju se simptomi apstinencijske krize. Neki od psiholoških znakova i simptoma ovisnosti o internetu: gubitak pojma o vremenu provedenom na internetu, problemi u izvršavanju zadataka kod kuće ili u školi, izoliranje od obitelji ili prijatelja, osjećaj krivnje i pronalaženje izgovora o vremenu provedenom na internetu, osjećaj euforije ili opuštenosti prilikom korištenja internetom, neraspoloženost i ljutiti ispadi kod prekida korištenja izvorom ovisnosti, gubitak interesa za ostale aktivnosti, financijski problemi (npr. veliki telefonski računi) (Stanić, 2010).

Zbog ovisnosti o internetu mogu se javiti mnogobrojni zdravstveni i socijalni problemi kao što su: problemi sa spavanjem, umor zbog neispavanosti, pad imuniteta i podložnost bolesti, a zbog sedacijskog načina života javlja se manjak bavljenja tjelovježbom, povećan je rizik od sindroma karpalnog kanala, problema s leđima i zamora očiju (Jurman, Boričević Maršanić, Paradžik, Karapetrić Bolfan i Javornik, 2017 prema Young, 2000). Nadalje, ovisnost o Internetu značajno je povezana i s problemima mentalnog zdravlja te su konkretno socijalna anksioznost, depresija i ADHD najčešće dijagnoze u komorbiditetu s ovisnosti o Internetu (Mandić, Dodig Hundrić i Ricijaš, 2017 prema Kuss i Pontes, 2019).

Djeca i adolescenti skloniji su zamijeniti aktivnosti iz stvarnog života s onima iz virtualnog svijeta. Također, skloniji su

koristiti internet kao oblik socijalizacije i moguće je da su manje svjesni problema koji se razvija kad korištenje interneta zauzme velik dio njihovog vremena te utječe na njihovo raspoloženje i ugrozi akademsko i socijalno funkcioniranje (Jurman i sur., 2017). Pretjerano korištenje interneta povećava osjećaj osamljenosti u studentskoj populaciji, a online socijalni kontakti s prijateljima i obitelji nisu adekvatna alternativa za smanjivanje osjećaja usamljenosti za socijalne kontakte uživo (Jurman i sur., 2017 prema Yao MZ, Zhong Z, 2014). Iako su istraživanja provedena u različitim zemljama i kulturama te se razlikuju po metodologiji, podatci ukazuju da se početak razvoja prekomjernog korištenja interneta često uočava u kasnom djetinjstvu i ranoj adolescenciji kad korištenje interneta počinje služiti kao mehanizam za lakše suočavanje sa stresnim razdobljem života (Jurman i sur., 2017). Ovisnost o internetu značajno raste tijekom adolescencije što označava da je to kritični trenutak za početak rada na prevenciji.

Očekivani rezultati: - održana najmanje 3 sastanka projektnog tima

-10 informiranih školskih zaposlenika

-1 osnovna škola u Okučanima i 5 područnih škola uključeno u projektne aktivnosti

-održano 6 predavanja za roditelje djece od 1.-4. razreda (u svakoj uključenoj školi po jedno; N=10 roditelja po predavanju)

-održano 6 predavanja za roditelje djece od 5.-8. razreda (u svakoj uključenoj školi po jedno; N=10 roditelja po predavanju)

-održano 2 predavanja za školsko osoblje u osnovnim školama (N=5 školskog osoblja po predavanju)

-organiziran 1 okrugli stol (Okučani)

-izrađeni evaluacijskih listići

-evaluiran projekt

-administriran projekt

Opći cilj provedbe je aktivna podrška roditeljstvu kroz educiranje roditelja te unaprjeđenje njihovih znanja i vještina u području sigurnosti i zaštite djece na Internetu. Specifični ciljevi projekta su: jačanje vještina roditeljstva roditelja/skrbnika kroz radionice roditeljskih vještina, usvajanje znanja o korisnom korištenju računala i tehnologije, usvajanje vještina medijske pismenosti (prepoznavanje lažnih vijesti), informiranje i senzibilizacija roditelja i školskog osoblja o problemu ovisnosti o internetu.

Promjene koje se postižu ovim projektom jesu podizanje svijesti roditelja i stručnih suradnika u školama te posredno učenika te građana o mogućim izazovima prekomjernog korištenja Interneta i računala te problemu elektroničkog nasilja nad i među djecom i mladima, ali i podizanje znanja, vještina i kompetencija u nošenju i rješavanju navedenog problema. Također, kroz aktivnosti bi se osvijestilo i o vremenu koje djeca i mladi provode na računalima/mobitelima te o opasnostima koja se javljaju kao posljedica.

11. Trajanje programa

Trajanje jednog ciklusa programa u tjednima: 52

12. Ciljevi programa

Opći: Aktivna podrška roditeljstvu kroz educiranje roditelja te unaprjeđenje njihovih znanja i vještina u području sigurnosti i zaštite djece na Internetu

Specifični: 1) Jačanje vještina roditeljstva roditelja/skrbnika kroz radionice roditeljskih vještina

2) Usvajanje znanja o korisnom korištenju računala i tehnologije

3) Usvajanje vještina medijske pismenosti (prepoznavanje lažnih vijesti)

4) Informiranje i senzibilizacija roditelja i školskog osoblja o problemu ovisnosti o internetu

13. Ciljana skupina

Osnovna škola, Obitelj / roditelji, stručni suradnici škola

14. Korisnici programa

Opis korisnika: Ciljane skupine: roditelji, učenici osmoškolci, stručne službe škola. Strukturu je teško predvidjeti s

obzirom na strukturu svakog pojedinog razreda. Predviđena dob učenika je od 11 do 14 godina (viši razredi osnovne škole). Strukturu roditelja koji će sudjelovati na predavanjima također je teško predvidjeti, ali iz ranijih iskustava predviđamo da će sudjelovati više majki. Također, mišljenja smo da će u skupini stručnih suradnika škola prevladati ženske osobe.

Broj korisnika na godišnjoj bazi: Roditelji učenika osnovnih škola u sklopu predavanja; broj i struktura – najmanje 30 roditelja Odgojno obrazovni djelatnici sudjelovanje na predavanjima i okruglom stolu; broj i struktura – predviđamo najmanje 10 stručnih suradnika, većinom ženskog roda.

15. Metode korištene u programu

Predavanje, Informiranje i povezivanje stručnih suradnika koji rade s djecom i mladima; Medijska promidžba

16. Program je evaluiran

ne

17. Vrsta provedene evaluacije

Ne

18. Metoda evaluacije

Praćenje i vrednovanje provedbe projekta izvršit će se preko evaluacija, odnosno uvidom na koji način je projekt proveden, jesu li aktivnosti izvršene kako je planirano, je li bilo odstupanja od projektnog prijedloga, kakvo je zadovoljstvo korisnika. Nadalje, pratit će se u kojoj mjeri je došlo do zadovoljenja postavljenih ciljeva, jesu li ostvareni očekivani rezultati.

Prilikom praćenja i vrednovanja, osim instrumenta kojim će se provoditi evaluacija, koristit će se posebne potpisne liste (kreirane za potrebe programa), fotografije nastale na aktivnostima te drugi prigodan dokazni materijal.

19. Evaluatori

Unutarnji

20. Najvažniji rezultati evaluacije

Provest će se procesna evaluacija kojom će se analizirati tijek i kvaliteta provedbe projekta (odnosno kako je projekt proveden, jesu li provedene aktivnosti kako su zamišljene, je li bilo odstupanja od programskog prijedloga te kakvo je zadovoljstvo korisnika) te evaluacija učinka kojom će se ispitati jesu li projektom ostvareni očekivani rezultati (ispunjenje specifičnih ciljeva te kakav je bio utjecaj projekta na korisnike). U evaluaciju će biti uključene sve relevantne strane, odnosno svi koji su aktivno sudjelovali na projektu. Instrumenti koji će se koristiti bit će odabrani od strane voditeljice projekta. S obzirom na to da se broj i struktura korisnika u programu mijenja, s obzirom na organizaciju pojedinih aktivnosti, evaluacija će se provoditi kroz cijelo trajanje projekta. Novim korisnicima će se dati evaluacijski upitnik na prvom sudjelovanju u aktivnosti te po završetku korisnikovog bivanja u istom. Procesna evaluacija koristit će se i prilikom izrade polugodišnjih i godišnjih izvještaja.

21. Program je promoviran u okviru medijske kampanje na nacionalnoj i/ili lokanoj razini

Promoviran: ne

Sadržaj i tijek kampanje: -

22. Ukupni proračun programa za jednu godinu provođenja (HRK)

4.970,41 eur

23. Izvori financiranja

Vlastita sredstva (HRK):

Gradsko financiranje (HRK):

Županijsko financiranje (HRK):

Nacionalno financiranje (HRK): 4.970,41 eur

Drugi izvori (HRK):